

AUGUST Aastal 2016

Augustikuu on käes ja peagi ka pimedad suvelõpuõhtud.

On mooside keetmise, kurkide soolamise ja viljalõikuse aeg. Kuigi neid, keda põllutööde aastaring otseselt puudutab, ei ole enam kuigi palju. Ehk veel umbes kolmkümmend aastat tagasi elas aga suur hulk maainimesi ühismajandites kevadkünni, heinateo, viljalõikuse ja kartulivõtu rütmis. Enamus noori oli klassikaaslastega koos kive korjamas või kartuleid võtmas käinud – või suvel peete kõblanud. Esimene omateenitud raha tavaliselt just rohides või kõblates saadi.

Täna ei ole enam kuigi haruldane, et paljude linnalaste kontakt põllu, aasa ja metsaga on pea olematu. Meenub ühe Poola looduspargi giidi jutt, et küsimusele, milliseid puid lapsed teavad, sai ta vastuseks vaid: „Ümmargusi“. Küsimusele „Kus te viimati puud nägite?“ aga: „Jõulude ajal ühes kaubamajas oli ehitatud puu“. Loodan, et meie lapsed ei pea veel niipea puu nägemiseks jõule ootama ja oskavad ka kuusel ning kasel vahet teha. Kui palju rõõmu on paarist heinapallist, seda võis näha Viljandi Folgil, kus lapsed mitu päeva värskes heinas möllasid. Rõõmu tundus olevat rohkemgi kui uhketel batuutidel hüppajatel ja karusellidel sõitjatel.

Kaunist suve lõppu kõigile!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Peame taas üheskoos raamatukogupiknikku

Toimumiskohaks Vastemõisa külas asuv Kaevandi aed ja ajaks 7. august kell 11.

Kohtume kirjanik Olavi Ruitlasega, kes on sündinud ja elanud Võrumaal. Lõpetas Võru kaugõppekeskkooli, töötanud ehitusmaalerina, treialina, autojuhina, katlakütjana, varustajana, karjusena, turvamehena jne.

On Eesti Kirjanike Liidu, Tartu Noorte Autorite Koondise ja Eesti Autorite Ühingu liige.

Tema sulest on ilmunud rida luuletusi, näidendeid ja proosat. Neist äramärkimist on leidnud romaanid „Kroonu“ (2005) – 2004. aastal romanivõistlusel 2 koht ja „Vee peal“ (2015) – eesti kirjanduse sihtkapitali aastaauhinna nominent.

Viimasest raamatust võib lugeda-vaadata netist: <http://etv.err.ee/v/kultuurisaated/kirjandusministeerium/videod/697ff184-e025-4bcd-b58a-0329000df52b/olavi-ruitlane-romaanist-vee-peal-see-oli-lapsepolvetagasinimek>

Päeva juhib Veronika Raudsepp Linnupu (Viljandi Linnaraamatukogu).

Üritust toetavad KÜSK ja Suure-Jaani Vallavalitsus.

Samal päeval on avatud ka Kaevandi iluaed. Saab näha Anu Nurmsalu kaunist aeda, osta kaasa istikuid ja kuulda häid näpunäiteid lillekasvatajalt eneselt.

Kohtume Kaevandis!

Merle Rang
Kildu Külade Ühendus MTÜ
Vastemõisa raamatukogu

Viimane Paemurru Karikas

Suviselt kuunal juuniku viimasel pühapäeval toimus Paemurru tallis juba 7. aastat järjest ratsavõistlus Paemurru Karikas, mis sedapuhku jäi ka viimaseks.

Nagu ikka, olid kavas parkuurid kolmel kõrgusel: 60, 80 ja 100 cm. Vaheaegadel hoidsid tuju ülevallimängijad koosseisust For Evenings ning oma etteaste tegi ka Paemurru talli kõige väiksem elanik, poni Sander, kes Algis Tautsi juhtimisel demonstreeris hobuste agiilityt.

Kõige madalamas sõidus olid eesti hobuse arvestuses võidukad oma talli sportlased Kertu Vellemäe ja Trevor, avatud klassis aga Riin Ingre Saare ja Ferrara. 80 cm sõidus vastavalt Josiine Vekram hobusega Elkur ning Kristiina Tammeleht hobusega Empire. Nagu traditsiooniks on saanud, siis ei möödunud ka seekordne võistluspäev vihmasajuta ja nii tuligi meetrises parkuuris ratsasportlastel meeletu kuumuse asemel äikesevihmaga rinda pista. Rasketest oludest hoolimata võistlejaid jagus ning esikohtadele

Kertu Vellemäe ja Trevor.

FOTO: Kristina Lagrekül

tulid eesti hobuse arvestuses Riin Kurrikoff ja Trikk ning avatud klassis Ervi Kaasiku ja Cendoria S.

Nii mõnelegi tuli üllatusena uudis, et seekordne Paemurru Karikas jääb viimaseks. Tegelikuses tähendab see seda, et võtame lihtsalt lähitulevikuks võistluste korraldamise osas aja maha ning keskendume oma tallile ja hobustele. Kasutame seda aega, et uusi

ideid genereerida ja neid ka realiseerida ning kindlasti ka selleks, et uut energiat koguda. Täpselt samal kujul see võistlus ilmselt tõesti enam tagasi ei tule, kuid tulevikuks on plaane küllaga ja ratsasport ning hobused Jäleverest kusagile ei kao.

Siinkohal täname veelkord kõiki sponsoreid, eriti aga Suure-Jaani vallavalitsust, kes meile igal aastal suureks toeks on olnud.

Lisaks ka kõiki väiksemaid ja suuremaid abilisi, kes ettevalmistustel abiks olid ning võistluspäeva sujuvamaks muutsid.

Loomulikult suur tänu sportlastele, et taaskord kohale tulite ning pealtvaatajatele, et võistlejatele kaasa elasite.

Uute kohtumisteni Paemurru tallis!

Merit Tökke

Kuidas kulgeb haldusreform?

Paljud inimesed on minult ja teistelt ametnikelt küsinud haldusreformi kohta Suure-Jaani vallas. On toodud välja tõsiasia, et meil on rahva arvu miinimumkriteerium (so 5000 inimest) täidetud ja küsitud, et miks on vaja kellegagi liituda.

11 aastat tagasi ühinesid neli omavalitsust Suure-Jaani valla. Selle tulemusena tekkis kindlasti tugevam omavalitsus – oleme ühiselt lahendanud mitmeidki probleeme, näiteks vee- ja kanalitööd suuremates asulates, katlamajade rekonstrueerimine, lasteaiad ning uhke Lohavere

ravi- ja hooldekeskus.

Miks täna on vaja ühineda, kui peamised investeeringud on tehtud? Kuhu edasi?

Edasi minna on palju. Väikeses vallas peavad näiteks ametnikud tegelema väga erinevate valdkondadega ja ei ole võimalik spetsialiseeruda. Paljudele ametnikele pole täit töökoormust ja osajaga tööle on raske häid spetsialiste leida. Näiteks ei jätku täiskoormust lastekaitseametnikule, ehitusnõunikule, arhitektile jt. Selleks, et vallas oleksid tööl tublid asjatundjad, kes saaksid teha täiskohaga tööd, peaks omavalitsus suurem olema. Paljusid tegevusi oleks mõistlik koos aren-

dada ja planeerida.

Põhja-Viljandimaa on omavalitsusliidus aastaid ühiselt töötanud ja meil on nii ajalooline kui ka kultuuriline side. Miks me ei võiks töötada koos ühises omavalitsuses? Usun, et elukvaliteet ja inimestele osutatavad teenused paraneksid.

Suure-Jaani vallavolikogu tegi ühinemissetpaneku Kõo, Kõpu ja Kolga-Jaani vallale ning Võhma linnale. Kolga-Jaani vald on ainsana volikogu ettepanekule eitavalt vastanud.

Täna töötavad aktiivselt omavalitsuste ühised töörühmad, kes koguvad ja võrdlevad andmeid. Koostatakse ühinemisleping,

kus lisaks paljudele teemadele pannakse kirja kõikide osapoolte soovid ja rahalised võimalused. Enne otsuse tegemist räägitakse kindlasti rahvaga ja küsitakse arvamust.

Meie piirkonna tähtsaimaks eesmärgiks käesoleval ajal on uute töökohtade ja atraktiivsema elukeskkonna tagamine. Kindlasti on ühise Põhja-Viljandimaa omavalitsusena piirkonda lihtsam arendada.

Teeme naabritega koostööd ja kuulame ka nende mõtteid.

Tõnu Aavasalu
vallavanem

Pärna puhkekülas toimunud Viljandimaa lõõtspillipäevast osavõtjad ühispileti tegemas.

FOTO: Leili Kuusk

OMAVALITSUSINFO

Suure-Jaani Vallavolikogus

07.07.2016

Nimetati Võhma linnaga, Kõo vallaga ja Kõpu vallaga ühine mislääbirääkimiste pidamist ja ühinemislepingu koostamist ette valmistavate töögruppide liikmeteks volikogu liikmed:

juhrühma Andres Vinni, hariduse tööühma Madis Randaru, kultuuri tööühma Marlen Silm ja Jüri Hansen, sotsiaali tööühma Tambet Sova ja majanduse tööühma Arnold Pastak.

Suure-Jaani Vallavalitsuses

07.07.2016

Kinnitati toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse taotlemise avalduste vormid;

kinnitati Vastemõisa rahvamaja struktuur; otsustati väljastada ehitusloa Suure-Jaani I Tallinna tn 11 kõrvalhoone ümberehitamiseks ja Kildu k Kooli mü asuva saun-suusa baasi ja kahe kuuri lammutamiseks;

otsustati väljastada kasutusluba Tääksi k Liisi kinnistule ehitatud biopuhasti kasutusele võtmiseks;

määrati Sürgavere k Lillepõllu mü (kü 75903:003:0125) Sürgavere päikeseelektrijaama ehitusprojekti koostamiseks vajalikud projekterimistingimused;

otsustati anda välja Suure-Jaani Vallavalitsuse tänukiri Valve Sengbuschile pikaajalise töö eest Kõidama lasteaia Traksik ja seoses 70. sünnipäevaga;

otsustati erastada Suure-Jaani I Lai tn 21 katastriüksus suurusega 887 m² ostueesõigusega hoonete omanikule;

hoonestusõiguse vormistamiseks kinnitati Olustvere al Jaamaküla tee 35 hoonete teenindusmaa;

otsustati lugeda õigustatud subjekt Helen-Vesta Vallikivi loobunuks Villemi 29 (endine kinnistu nr 1003) nõudest ja lõpetada tagastamismenetlus;

otsustati maksta ühekordset toetust majanduslikult raskest olukorras olevale 17 perele kokku 821 eurot.

TÄHELEPANU!

Sotsiaalosakond võtab vanematelt vastu ranitsatoetuse taotlemise avaldusi esmakordselt I klassi astujale.

KUHU MINNA, MIDA TEHA

Kultuurisündmused

5.–7. augustil Suure-Jaani valla kodukandipäevad.

5. augustil Koduloolised kõnelused ja etendus "Saladuslik kübar".

6. augustil järvejooksud, linnamäng ja 56. Järvepidu.

7. augustil avatud aedade päev ja raamatukogupiknik.

13.–14. augustil Kuhjaveere külalaste festival.

20. augustil Klubi Meelespea ekskursioon Tallinna. Väljasõit Suure-Jaani keskvaljakult kell 7.

20. augustil kell 17 Suure-Jaani kooli suures saalis rahvusvahelise noorte puhkpilliorkestri Wersalinka kontsert.

27. augustil kell 11 Lubjassaares XVI Lepakose Lugesemised "Eurooplase pilguga islamit ja moslemina Euroopat vaadates".

28. augustil kell 20 Muusikaline muinastulede öö Võivaku tiigi ääres vabaõhulaval. Kavas meie piirkonna ja Viljandi Muusikakooli noorte muusikute kontsert, muinastulede süütamine tiigil, üllatusesinejad ja tants. Kontsert on tasuta. Avatud kohvik. Võimalik annetada külaseltsi tegevuse toetuseks.

Täpsem info ürituste kohta www.suure-jaani.ee/et/kalender

Spordivõistlused

5. augustil kell 18 Lehola-Lembitu mängude jalgpalliturniir Suure-Jaani kooli staadionil.

6. augustil kell 7.30 registreerimine Suure-Jaani paisjärve ujumiskoha juures ja kell 8 kalapüügi võistlus Lehola-Lembitu mängude raames Suure-Jaani järve ääres.

6. augustil Vanade olümpiaalade kergejõustikuvõistlus Suure-Jaani kooli staadionil. Noortele algusega kell 10.30 ning põhivõistlus täiskasvanutele kell 13.

7. augustil kell 11 petangiturniir naistele Suure-Jaani noortekeskuse väljakul. Meeste turniir samas kell 13.

8. augustil kell 11 Rohelise Jõemaa VI spordimängud Paikusel.

14. augustil kell 10 naiste ja kell 13 meeste rannavõistlus Lehola-Lembitu mängude raames Suure-Jaani järve ääres väljakutel.

20. augustil kell 10 Ülde Volle 2016.

21. augustil kell 10 jalgpalliturniir Suure-Jaani CUP 2016.

Osalevad võistkonnad Eestist, Poolast ja Valgevenest.

Täpsem info spordivõistluste kohta noortekas.suure-jaani.ee

Muud

1.–5. augustil Seikluslaager.

10. septembril Sürgavere küla laadapäev.

11. septembril Vastemõisa laad.

18. septembril Suure-Jaani sügislaad.

Seente ja marjade korjamine ning looduses liikumine ohutumaks!

Metsad on täitunud seentest ja marjadest ning usin otsija saab üsna hõlpsa vaevaga omale kõhutäie jao kokku korjatud ning jääb üle ka talvevarudeks. Koos seeneliste ning marjuliste saabumisega metsa on aga igal aastal ka võimalik lugeda eksinud inimestest, keda taga otsitakse. Eeltoodud näitest on saanud inspiratsiooni filmitööstuski, vändates humoorika loo Seenelkäik.

Kui aga tulla kunsti ja draama juurest argipäevase mate stsenaariumite juurde, siis ilmselt nii mõnigi lugeja on leidnud end metsas olukorrast, kus auto asukoht on pisut selgusetu ja transpordivahendi leidmiseks tuleb veidi ringi tiirutada. Sama sagedased on ka mälestused kaastlastest, keda metsas tuleb hõikumise tagasi õigele rajale suunata. Omamoodi on need vahejuhtumid ju

iseigi romantilised, kuid ilmselt paljud meist jätaks need meeleldi vahele ning elaks mugavat ja turvalist elu.

Nutitelefoni omanikud on saanud end aidata ka erinevate kaardi- ja GPS rakendustega nagu näiteks Google maps, Waze jms kuid neil ei pruugi olla peal kõiki metsateid. Mitte kõik neist ei võimalda ka maha märkida oma auto asukohta ja mitte ükski neist ei sisalda võimalust jälgida oma kaastaste liikumist metsas.

Kuna loodus kaua tühja kohta ei salli, on siinkohal kõigile looduses liikujale abiks eestimaine nutitelefoni äpp LiveTeam, mis lisaks auto asukoha märkimisele ja kaastaste jälgimisele võimaldab salvestada ka enese jaoks paremaid seene- ja marjakorjajale suunata. Omamoodi on need vahejuhtumid ju

sõpradele jagada. Lisaks on hea nüüd ka vanaema-le pista tasku nutitelefoni, näiteks enda vana, mida enam ise ei kasuta, aga mis on muus osas täiesti töökorras. Nutitelefoni abil saab vanaema ise tagasi omade juurde või vähemalt on teda väga lihtne leida, kuna täpne asukoht ja kogu senine liikumine on kõik kenasti aluskaardil näha. Lisaks Google kaartidele saab aluskaardina kasutada muu hulgas Eesti topokaarti, kus on peal kõik kraavid ja elektriliinid või värsket Eesti aerofotot koos kinnistu piiride ja nimedega. Siis on kohe ka teada, kas ollakse oma marja- ja seenekorjamisega kellegi eramaal või riigimetsas. Elu mugavaks ja turvaliseks tegevat LiveTeam äppi saab iga huviline tasuta alla laadida Google Play poest.

LiveTeam äpi arenda-

jaks on Huntloc, ettevõtte mis sündis kolm aastat tagasi jahimeestest ja IT taustaga inimestest sõpruskonna ettevõtmisel. Ühine eesmärk oli toona muuta jahilkäik turvalisemaks ja lihtsamaks. 2014. aasta Ajujahil saavutas meeskond oma ideega auhinnalise II koha ning on ka hiljem leidnud omas valdkonnas äramärkimist. Platvorm on jahimeeste poolt hästi vastu võetud ja lisaks Eestile levinud ka Baltikumi, Venemaale ja Kesk-Euroopa riikidesse. Kuna huvi looduses liikumise vastu oli kõrge, siis loodi uus rakendus nimega LiveTeam. Tee sinagi oma looduses liikumine LiveTeam äpi abil ohutumaks ja lihtsamaks.

Erki Tammeleht
LiveTeam / Huntloc

Kilepakendi teekond majapidamisest uute toodeteni

Pakendijäätmed on väärtuslik tooraine, millest saab tõhusalt uusi tooteid valmistada. Taaskasutusorganisatsioonid on teinud avalike konteinerparkide paigaldamise ja sorteerimistehaste uuendamistega pakendijäätmete kogumise elanikkonnale võimalikult lihtsaks.

Eesti Pakendiringluse sorteerimistehases Maardus suudab masinate süsteem kodused pakendijäätmed eraldada materjalide kaupa. Sorteerimistehases leiavad kõik pakendiliigid oma tee ümbertöötlemisse.

Suurima osa kodustest jäätmetest moodustavad pakendid. Enamlevinud plastpakendimaterjalidest on polüetüleenist ja polüpropüleenist kile. Õigesti kokku kogutuna on kile sarnaselt klaasile ümber sulatatav ja toormeks uutele kiletoodetele.

Kilepakendi teekonna algus

Kilepakendid tuleb koduses majapidamises kindlasti koguda olmejäätmetest eraldi. Kilepakendid võib viia nii plastpakendite kui ka segapakendite konteinerisse. Segapakendi konteinerisse võib kile visata koos muude plastist, metallist, klaasist ja kartongist pakenditega.

Kui kodule kõige mugavamas asukohas on just segapakendi konteiner, siis piisab koduses majapidamises kui kogudagi liigiti

olmejäätmetest eraldi vaid kõik pakendid ühiselt ning lisaks biolagunevad jäätmed ja vanapaber. Pakendiringluse konteineritesse viidav plastpakend ei pea olema puhtaks pestud. Piisab vaid pakendi tühjaks tegemisest. Automatiseeritud sorteerimisliinid pesevad pakendid nagunii nende käitlemisel.

Mis toimub kilega sorteerimistehases?

Tühjendusauto valab avalikest konteineritest kogutud jäätmed tehase pakendite kogumisplatsile. Seal tõstab kopplaadur materjalid suurde konteinerisse, kust dosaator väljastab pakendeid ühtlase voona sorteerimisliinile.

Järgmiseks juhatab sorteerimisliin pakendid suurde kidadega sõela, mis purustab ka kinnised kotid. Esimene pöörlev sõel eraldab üksteisest eri suuruses pakendid ja edasi liiguvad pakendite komplektid: paber, papp ja kile oma konveierile ning kõik väiksemõõdulised pakendid nagu metall, plast ja klaas teisele konveierile.

Kile eraldatakse paberist ja papist käsitsi sorteerimise liinil. Seejärel kile purustatakse, pestakse ja

kuivatatakse kahes osas. Temperatuuril, mis paneb purustatud kile sulama, toodetakse kilest pisikesed graanulid.

Ettevõtetest kogutud kile sorteeritakse võimalusel värvi järgi juba tekkekohas või enne käitlusliinile asetamist. Läbipaistvast kilest toodetud kilegraanulid võimaldavad uuesti valmistada värvitut kilet. Värvilisele kilele lisatakse granuleerimise protsessis tahma, et ühtlustada värvi. Saadakse musta värvi graanulid, millest põhiliselt toodetakse prügikotte.

Kuhu läheb kile pärast sorteerimistehast?

Kilegraanulid pakitakse suurtesse kottidesse ja transporditakse kilematerjalale tootvasse ettevõttesse. Eestis, Leedus ja Soomes toodetakse neist pakkekilet, kattekilet ning prügikotte.

Kile on väga väärtuslik tooraine, millest lisaks uuele kilepakendile saab toota isegi kangast ja mööblit.

Kile teeb väärtuslikuks selle väga lihtne käitlemine nii granuleerimisel kui ka uue toote sulatamisel. Paljud pakendiettevõtted teenivad kilejäätmete süsteemse kogumisega raha. Kilejäätmed on alati maksnud rohkem kui vanametall.

Uute pakendite valmistamine uuest toorainest on palju kallim ja energiamahtum kui ümbertöötlemine kilest. Pakendijäätmete käitlemise hind on tegelikult juba toote ostuhindasisse arvestatud. Visates pakendid prügimäele, maksame me pakendite käitlemise eest topelt, sest maksame veel olmejäätmete äraveo ja käitlemise eest. Pakendite viimine avalikesse pakendikonteineritesse on aga tasuta.

Igal aastal kogub Eesti Pakendiringlus kokku üle 40 000 tonni pakendijäätmeid. Kogutud pakendid viiakse Maardu sorteerimistehasesse. Pakendiringlus on paigaldanud üle Eesti 2173 kogumiskonteinerit, millest plast- ja segapakendi konteinereid on 1216. Konteinerite kohta leiab infot kodulehelt pakendiringlus.ee.

Kadri Kaarna
MTÜ Eesti Pakendiringlus keskkonnajuht

Pühapäeval, 11. septembril
kell 10–17

Vastemõisa rahvamaja juures

VASTEMÕISA LAAD 2016

laata juhib Raimo Aas

Kultuuriprogramm

Spordimängud

10-ndi loterii

Suur laada oksjon

Õpitoad, lille- ja käsitöönäitused

võimsad batuudid, karussell ja

õnneloošid.

läki laadale!

Info 526 4590 (Rein)

10. septembril
kultuurimaja platsil
SÜRGAVERE KÜLA
LAADAPÄEV

Võrride võidusõit

Kell 12 päeva
avamine

Rammumehe võistlus

Vahupall, õnnelooš,
esinemised, parima
hooldise konkurs, avatud muuseum,
EMHI torn, atraktsioonid lastele,
oksjon ja palju
muud põnevad

Tantsitavad
ansambel
UNTSARAD ja
Ain Arula
Pääse 10.-

Kauplemise info ja
registreerimine
telefonil 518 1854 – Imbi

Tajakaja
Toimetab Tõnu Kukku

1. august

175 aastat tagasi (1841) sündis Uue-Vändra v-s ajakirjanik ja naisõiguslane Lilli Suburg. Oli sõprussuhetes Ängi Kurrikutega.

105 aastat tagasi (1911) sündis Tartus näitleja, laulja, koorijuht ja helilooja Valdeko Loigu.

90 aastat tagasi (1926) toimus Jälevere Nugari talu nõmmel spordipidu. Suure-Jaani Lembitu spordiselts ja kohalikud mängisid jalgpalli, tütarlapsed võimlesid ja ehitasid püramiide.

80 aastat tagasi (1936) läks Vabadussõja mälestussammas (Lembitu kuju) algatuskomitee käest alevi alluvusse.

2. august

95 aastat tagasi (1921) põles Tartu Näituse tänava tulekahjus suur kogu Mart Saare noote.

80 aastat tagasi (1936) toimus Kabala pargis esmakordselt laulupäev, millest võtsid osa Olustvere segakoorid ja Suure-Jaani tuletõrje puhkpilliorkester.

5. august

125 aastat tagasi (1891) andis Suure-Jaani kirikus orelikontserdi Miina Härma. See oli esimene kord, kus kontserdi andis väljastpoolt tulnud solist. Külaskäik mõjutas 13-aastase Artur Kapi kutsevalikut.

55 aastat tagasi (1961) toimus esimene Suure-Jaani järvepidu.

7. august

15 aastat tagasi (2001) suri Jälevere kodu-uurija Hendrik Tammisto.

12. august

120 aastat tagasi (1896) sündis Kaukaasias, Armaviris Suure-Jaani õpetaja, gaidide-kodutütarde eestvedaja Klaara Rebane.

110 aastat tagasi (1906) avati Tartus esimene eesti kunstinäitus. Põllumajandusnäituse osakonnana korraldatud näitusel oli teiste seas ka J. Köleri ja A. Adamsoni töid. Selgitavad sildid harisid publikut, näit: kunstiteoseid ei tohi kätega katsuda, neid tuleb mõne sammu pealt vaadelda, alasti inimkeha raidekunstis pole tarvis häbeneda.

80 aastat tagasi (1936) põles Kootsi talu lähedal maha 4 ha riigimetsa.

13. august

90 aastat tagasi (1926) tabas Sürgavere ja Olustvere ümbrust ränk rahehoogudega torm. Rikkus palju talunike põlde, Olustvere ehitusjärgus karjalaudalt viis ära 60–70 ruutsülda kivikatust.

15. august

50 aastat tagasi (1966) ilmus väliseesti ORTO kirjastuselt Herbert Salu romaan "Talvepaleest Lubjassaarele". See oli esimene biograafiline romaan eesti maalikunstnikust.

85 aastat tagasi (1931) polnud Vastemõisas rahvamaja. Vallavalitsus soovis Vastemõisa endist härrastemaja kasutusele võtta, kuid asi ei edenenu.

25 aastat tagasi (1991) osales Ilmatari Soomes Ulvila kultuuripäevadel. Olid putšipäevad ja laevaliiklusega probleeme.

90 aastat tagasi (1926) röömustati ajakirjanduses, et Navesti on mingil põhjusel kalariikkaks muutunud. Haugid, ahvenad, särjed, säinad ja angerjad. Väheimal määral ka linaskaid ja vähki. Angerjaid püüti põhjaõngede ja mõrdadega. Nende nahkadest valmistati tubakakotte ja koormarihm.

17. august

120 aastat tagasi (1896) sündis Taevere v-s, Paasioja t-s põllumajandustegelane ja poliitik, ekslii-peaminister presidendi ülesandeis (1970–1990) Tõnis Kint.

18. august

130 aastat tagasi (1886) sündis EAK Olustvere Põllutöökooli õpetaja Andres Tuuts.

19. august

95 aastat tagasi (1921) suri Metsküla koolmeister ja seltskonnategelane Hans Sarap.

50 aastat tagasi (1966) autasustati Suure-Jaani kultuurimaja direktorit Vahur Käära rinnamärgiga "Eeskujuliku töö eest".

21. august

65 aastat tagasi (1951) suri Suure-Jaanis klaveriõpetaja Gertrud Ida Kapp (von Ruckteschell), Artur Kapi abikaasa ja loomingu ümberkirjutaja.

22. august

105 aastat tagasi (1911) valiti Tartus Põhja-Liivimaa Põllumeeste Seltsi instruktorigks Hans Johani, hilisema Olustvere põllutöökooli juhataja.

23. august

80 aastat tagasi (1936) õnnistas õp Westren-Doll Metsküla Haridusseltsi meeskoori lipu. Järgnes loeng Metsküla ajaloost.

55 aastat tagasi (1961) toimus Estonia teatris Villem Kapi ooperi "Lembitu" esietendus.

25. august

120 aastat tagasi (1896) avati Suure-Jaani kalmistul Joosep Kapi ausamm. Peakõnelejakas H. Wühner Tartust.

95 aastat tagasi (1921) sündis Tartus arst ja kodu-uurija Lemming Rootsmäe. Uurinud J.V. Jannseni ja tema emapoolse suguvõsa (Kuldkeppide) põlvnemist.

27. august

125 aastat tagasi (1891) sündis Vastemõisa Lemmakõnnul Eesti Maapanga direktor August Jürind. Maetud Suure-Jaani kalmistule.

28. august

105 aastat tagasi (1911) lahkus kooliõpetaja Peeter Algma (Adamson) Kildult Kärsna ministeeriumikooli. Oli agar seltskonnategelane, noorsooselti esimees.

75 aastat tagasi (1941) sündis Olustveres baleriin Helga Ojalo.

30. august

130 aastat tagasi (1886) lavastati Suure-Jaanis näidendid "Mihkel ja Liisa" ning "Kroonu onu". Teatrisaal asus uues majas, kirikukõrtsi naabruses.

80 aastat tagasi (1936) avati Järva-Madisel kirjanik A.H. Tammsaare monument. Sammas on kaunistatud reljeefidega, millel kujutatud Andrese ja Krööda Vargamäele saabumine, kes olid pärit Suure-Jaani kihelkonnast.

20 aastat tagasi (1996) avati Vastemõisa rahvamaja.

31. august

100 aastat tagasi (1916) lõpetas Kõos Eesti Aleksandri põllutöökooli esimene lend, teiste seas Hans Reiner Olustvere vallast.

Augustikuu

150 aastat tagasi (1866) alustasid Liivimaal tegevust esimesed vallavalitsused.

Jõukus pole häbenemiseks

Algus eelmises Leoles

Üle-eestilise tuntuse saavutas firma "Jaak Puhk ja pojad", kelle esi-isa, samuti Jaak Puhk (1833–1892), algse nimega Puhu, oli Jaska mõisa veskimeheks. Puhu nimelised talud on tänini Tälleveres ja Allakülas. Jaak Puhk oli tuntud karutempude ja füüsilise jõu poolest, mistõttu jäi talle külge hüüdnimi Hull-Puhk. Järgnev lugu on Imavere kandist, kus Jaak juhtus pealt nägema, kuidas moonakad kahehobuse vankriga peksmata vilja vedasid. Tee oli porine ja lahjad hobused jäid vankriga porri kinni. Puhk tegi iroonilise märkuse Stackelbergi hobuste arvel ja arvas, et ta suutvat üksinda vankri porist välja kanguutada ja paarisaja sammu kaugusele rehte tõmmata. Puhk vedas paruniga kihla ja käskis hobused eest ära rakendada, tegi siis paar nõksu ja raginal tuligi

suur koormaga plaanvanker pori seest välja. Parun maksis vägituki eest sada rubla ja toop viina pealekauba. Ka üks Hull-Puhki poegadest oli vägilasjõuga, vägikaika vedamises polnud talle vastast. Kord pidulauas võttis ta tooli alumisest pulgast kinni ja vaatamata sellele, et toolil istus viie-puudane mees, tõstis selle ühe käega söögilauale. 1889. a hakkas Jaska möldri poeg Jaak Johann Puhk Viljandisse tikuvabrikut rajama, osad Puhud-Puhkid läksid edasi Pilstvere ja Põltsamaa kanti, sealt edasi Tallinnasse. Vendadest kõige aktiivsemale Joakim Puhkile (1888–1942) kuulus üleriigiline jahumonopol, Kaubandus-Tööstuskoja rajamise idee, ta oli osanik Ekspordtapamaja OÜ-s, lisaks Riigikogu liikmelisus ning sidemed paljude äri- ja poliitikamaailmas tuntud inimestega. Joakimi vend Voldemar Puhk

(1891–1937), oli abielus dr Georg Köhleri (haud Suure-Jaani kalmistul) tütreaga ja selle asjaolu tõttu on segastel aegadel ostetud ja säilitatud Eesti kultuurile palju professor Köleri kunstiteoseid. Puhkidest võib lähemalt lugeda Kalle Teetsovi ülevaatest ("Sakala kalender" 2006).

Lõpetuseks jutt sellest, kuidas kokkuhoidliku elu ja osava pitsi heegeldamisega võib rikkust koguda. Paar aastat enne esimest maailmasõda läks Reegoldi kingsepa tütar Anna Kokk Saksamaale ja sealt edasi ühendriikidesse teenijaks. Kokkuhoidlikult elades, 30–40 dollarist kuupalka teenides ja hoolega pitsi heegeldades pani ta kenakese summa mustadeks päevadeks kõrvale. Juhtus aga nii, et jänki pruutide seas läks moodi just sarnane käsitöö, milles Anna osav oli. Nii sai ta kiiresti jõukale järjele, kogudes panka 32 000 dollarit. Too-

nane ajakirjandus kirjutas, et Anna olla rikkaim vanatüdruk ühendriikides ja vist ka kogu maailmas. 1927. aastal käis ta kodukülas sugulasi vaatamas ja olevat kodupõllul rukkilõikusel abiks olnud. Veendunud vanatüdruna murdus ta lõpuks ja läks USA-s lõpuks mehele, tema varanduse saatus on teadmata.

Kokkuvõtteks võime nentida, et varanduste omamine ja tulevastele põlvedele säilitamine on paras kunsttükki. Umbes nagu elavhõbeda tilga hoidmine peos. Kui sa pole just Rothschild või Rockefeller, siis võib mammona ärevatel aegadel pihkudest läbi voolata ja olematuks haihtuda. Arvo Valtonil on tore aforism: sissetulek paneb mehe laulma, kasum vaikima.

Tõnu Kukku

XVI Lepakose Lugemised
27. augustil 2016 kell 11
Lubjassaare
talumuuseumis

Teemat
„Eurooplase pilguga islamit
ja moslemina Euroopat vaadates”
avab
Saudi Araabias
Mediina Islamiülikoolis islami õigusteadust õppiv
eesti noormees
RAUNO RUUS

Osavõtt tasuta

Kõik katusetööd
Katuste tarvikud
Katuste pesemine
Fassaaditööd

Asume Kõidamal
Telefon 523 9493 – Kalev
kalevsen@gmail.com

VESTMAN METSA- JA PÖLLUMAADE
OST JA HALDAMINE

☎ 12016 | maa@vestman.ee

MÜÜA 3-MEETRISEID KÜTTEPUID.
Koorem 7 tm (10–11 rm)/200 eurot.
Telefon 553 6074.

KILDU RATSACEKESKUS-KÜLALISTEMAJA

Peo- ja peielauad kuni 80 inimesele
Seminariruum kuni 100 inimesele
MENÜÜ JA HINNAD KOKKULEPPEL

Kontakt: kildu@kildu.ee
506 2283 - Priit Toobal
5558 1975 - Mihkel Raudsepp

Suure-Jaani Baptisti Koguduse
92. aastapäeva jumalateenistus toimub
pühapäeval, 28. augustil kell 11
koguduse majas aadressil Nurme tn 6.

Külalised sõnas ja muusikas Tartu Kolgata Baptisti-
kogudusest. Peale teenistust kõigile kaetud tee- ja kohvilaud.
Tere tulemast!

**Õnnitleme
lapse sünni puhul!**

Kerly ja Timo Sepal sündis poeg REMET

Sirle Millil ja Andrus Tulbil sündis
poeg SERDO Tulp

Katre ja Indrek Ojastel sündis
tütar LENNA

Diana Kasel ja Madis Kelgul sündis
poeg RISTO Kelk

Triinu Umalal ja Koit Mägil sündis
tütar ANNA-ELISABETH Mägi

Ragne Leitenil sündis poeg MATTHIAS

Kätlin ja Meelis Haaval sündis
poeg MIKK

Aivi ja Kusti Orgil sündis poeg TREVOR

Liis Jürmannil ja Indrek Hengil sündis
tütar ARABELLA Henk

Sandy Välil ja Sander Saaremetsal sündis
tütar MARIBEL Saaremets

**ÕNNITLEME
SÜNNIPÄEVALAPSI!**

KARELL KALJUSTE	29.08.1918	98
ERNA SILD	05.08.1922	94
ELLI-MARIE KOOLMAN	23.08.1923	93
ENDLA LINNAMÄGI	02.08.1924	92
HELMA TAMME	23.08.1924	92
LINDA TEESALU	01.08.1925	91
HELMİ KIMMEL	08.08.1927	89
HEINRICH JÜRGEN	24.08.1927	89
LEIDA VENDLA	25.08.1927	89
HILJA ANTON	21.08.1928	88
ELVI VIKS	16.08.1929	87
VILMA LUDMILLA LEEVOLD	21.08.1929	87
LOREIDA KAUR	31.08.1929	87
JAAN-MARTIN TEPPER	25.08.1931	85
ANDREI PAPP	04.08.1932	84
LINDA LIIGUS	19.08.1932	84
HEIMA MILL	26.08.1932	84
HELENE PIIR	07.08.1933	83
TIINA IDLA	11.08.1933	83
ARTUR KIVISILD	17.08.1933	83
HELJU KESKKÜLA	29.08.1933	83
ELMAR OLDE	03.08.1941	75
VALLI-JOHANNA HOLTSMEIER	05.08.1941	75
OLEV LENK	07.08.1941	75
ILME HOMMIK	16.08.1941	75
LINDA JÄNES	16.08.1941	75
MILLI TAŠKINA	05.08.1946	70
KALEV TEEVER	14.08.1946	70
VLADIMIR SERPOV	19.08.1946	70
MARTIN VIIES	27.08.1946	70
HELGI TAFENAU	27.08.1946	70
IMBI KÄHRIK	31.08.1946	70
IVAN KALJULA	05.08.1951	65
RIINA JAAKSON	11.08.1951	65
AIME LEHTLA	16.08.1951	65
LEENA KIRIKMÄE	19.08.1951	65
JAAN KEES	22.08.1951	65
LUDMILLA TŠULKOVSKAJA	24.08.1951	65
MATI VAINURA	25.08.1951	65
ELMO PIIGLI	31.08.1951	65
REEDA SADAM	02.08.1956	60
AINO SAARLA	08.08.1956	60
ARVO SEPP	12.08.1956	60
VELLO JÄRVETAR	23.08.1956	60
REIN FELDMANN	28.08.1956	60
TIIA LIPP	04.08.1961	55
TIIU SAVELLI	05.08.1961	55
ANDRES HENK	07.08.1961	55
KARIN KASE	10.08.1961	55
MARGE TÄÄKER	14.08.1961	55
URMAS KUIK	17.08.1961	55
REET RAUDLA	18.08.1961	55
EDA PULLA	21.08.1961	55
AIVAR LUUR	30.08.1961	55
URMAS VARSAMAA	03.08.1966	50
LEMMI KÖHLER	03.08.1966	50
KUNO INGERMANN	10.08.1966	50
JAANUS MANKIN	13.08.1966	50
VEIKO SEPP	22.08.1966	50
KRISTA SEPP	24.08.1966	50
AIN ROOSA	26.08.1966	50
AINO KAUKVERE	27.08.1966	50

Pehme mööbli parandus
Viljandi, Lossi 40.
Telefon +372 553 3058

TASUTA KONTSERT
19. AUGUSTIL KELL 12 PÄRNÜ RAEHOOVIS
19. AUGUSTIL KELL 18 TÕRI RAHVAMAJA JUURES
20. AUGUSTIL KELL 13 VIIRATSI LAULULAVAL
20. AUGUSTIL 2016 KELL 17
SUURE-JAANI KOOLI
SUURES SAALIS

**13. JA 14. AUGUSTIL
XII KUHJAVERE
KÜLATEATRITTE FESTIVAL**
Kahel päeval harrastusteatri
etendused.

Teatripäevade patroon Kalju Komissarov.
Laupäeva õhtul simman.
Ilmub Teatrileht kava ja truppide tutvustusega.
Kohapeal saab sööki ja jooki osta. Arveldamine
sularahas.

Täpsem kava ja info www.kuhjavee.ee,
FB Kuhjavee küla
telefonid 5650 9311, 5620 8466, Romeo ja Urve

Ostan lehtpuu raiet.
Tel 527 5868, brujo.info@gmail.com

ROHEKALDA AIAND

*Anname teada. et algamas
on säilituskurgi müük*

Ettevalmistamine telefonil 527 5536 Haini
rohekalda@gmail.com

Kontakt: Suure-Jaani valla Ängi küla
Rohekalda aiand
Telefon 527 5536. rohekalda@gmail.com
www.facebook.com/Rohekalda-aiand-011

Aiand avatud T-L 10-17

Mälestame

JAAN KOOR 06.07.1926–07.07.2016	ELLEN BÄÄRS 19.07.1933–21.07.2016
ELGA VOMM 05.02.1918–13.07.2016	ASTA OTT 30.12.1924–23.07.2016
LEHTE EHALA 06.09.1942–19.07.2016	VALVE OLEV 02.02.1936–27.07.2016

LEOLE
Suure-Jaani valla leht
ilmub 1 kord kuus
e-post: leole@suure-jaani.ee
<http://web.suure-jaani.ee/leole>

Reklaamkuulutuse (kuni 250 tähemärki) hind:
ettevõtjal 10 eurot, eraisikul 1 euro.
Avaldame vaid reklaami, mille eest on eelneva kuu
27. kuupäevaks tasutud.
Reklaami vastuvõtt järgmise kuu lehte saabumise
järgkorra alusel.

Ootame materjale hiljemalt eelneva
kuu 26. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus teksti
redigeerida-lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk, 526 9089
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
telefon 435 5433
leili.kuusk@suure-jaani.ee

Küljendus ja trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
telefon 7768 871
vali@vali.ee